

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH
IN TUJIH REVIJAH

Dvojna številka (7—8) beograjske Književnosti prinaša v rubriki Pričevanja četrto nadaljevanje zapisov Tarasa Kermaunerja *Poslednje srečanje*. V sestavku, ki ga je prevedel Milan Dorđević, piše o zavezanosti svojemu očetu in o odzivanjih na nekatera kulturnopolitična dogajanja, ki so ga (pri)zadevala. V rubriki Razlage objavlja Miloš Mikeln v prevodu Duše Damjanovićeve tretje nadaljevanje zapisov o političnem gledališču (*Džugašviljeva senca*). Peto nadaljevanje *Panorame književnih sporov v petdesetih letih* spod peresa Ratka Pekovića se ustavlja tudi ob reakcijah Borisa Zihlerla na vpliv dekadentne umetnosti, ki je kot najznačilnejši primer navajal Đilasovo *Anatomijo neke morale*: »Podobno kot (Puniša) Perović namenja posebno pozornost »malomeščanski kritiki« birokratizma, ki po njegovem mnenju razglaša za ždanovstvo »sleherni boj proti idejni, moralni dekadenci« in »sleherno priznavanje partijnosti, to se pravi družbene pogojenosti in družbene namembnosti umetniškega ustvarjanja.« Ko Zihlerl navaja, da je bistvo ždanovstva lažno prikazovanje resničnosti, »pragmatistično sprevrčanje leninističnega načela partijnosti v umetnosti in revizija Engelsovih stališč o naravnosti in končno o socialistični naravnosti v umetniškem delu« ter celo nacionalizem, opozarja na razlike med temi pojavi in »odločenostjo komunistov, da ne sedijo križemrok ter da ne dovolijo idejnemu kaosu, da bi se razvijal, kakor bi hotel« in končuje: »Razumevanje idejnega boja na področju naše književne kritike kot boja, v katerem bi komunisti sedeli križemrok, je vsekakor daleč od pravilnega razumevanja socialistične demokracije.« Besedila Zihlerla in Perovića, dveh starih nasprotnikov »modernistične

literature, zelo dobro slikajo ozračje, ki je vladalo v literarnem življenju po ukinitvi Nove misli. Kažejo, da so bile v zavesti vrste akterjev na političnem in književnem področju še vedno žive temeljne postavke doktrine socialističnega realizma, zlasti tiste o partijnosti umetnosti in literaturi kot obliki ideologije,« piše med drugim Ratko Peković. Josip Osti je avtor prvega nadaljevanja razprave *Prisojna in osojna stran življenja*, v katerem skuša razumevati in razlagati najbolj znano delo Cirila Kosmača *Balada o trobenti in oblaku*.

*

Tretja številka novosadskega časopisa *Scena* prinaša celotno besedilo Draga Jančarja Veliki briljantni valček. Prevedel jo je Gojko Janjušević. Odlomke iz dramaturške razčlenitve te Jančarjeve drame objavlja v prevodu Gojka Janjuševića Boris A. Novak. Sledijo Jančarjevi osebni podatki, navedena pa so tudi njegova dela. Milenko Maričić je avtor spominskega zapisa ob petnajstletnici smrti Bojana Stupica (*Besede brez sijaja*).

* * *

Trojna (2, 3, 4) zagrebške Republike namenja svoj osrednji prostor nekaterim razpravam na IX. kongresu Zveze pisateljev Jugoslavije aprila letos v Novem Sadu. Uredništvo se je odločilo za precej selektiven izbor razpravljalcev, za katere pa meni, da so pomembno opredelili duha kongresa, pa tudi v tem primeru gre le za posamezne sklope razprav, razen pri Vesni Parun, ki je zastopana z integralnim tekstom; ta je tudi na kongresu doživel največ pozornosti in dobil največ priznanja, sledijo še C. Zlobec., P. Matvejević, M. Solar, S. Lukić, V. Taufer, E. Fišer, K. Čašule, R. Čosja, B. Bošnjak in D. Jeremić. Med leposlovnimi prispevki v tej številki objavlja Ljubo Stefanović

svoje prevode nekaterih Šalamunovih pesmi, Denis Poniž pa je prispeval krajši esejistični zapis o pesniku.

*

Mile Todorovski piše v dvojni številki (4—5) skopske *Sovremenosti* o prvi ljudski vladi zvezne republike Makedonije. Ob sedemdesetletnici Janeta Sandanskega piše Kiril Penušliski o njegovem prispevku ljudski revolucionarni poeziji. Ob dvajsetletnici smrti pisatelja Staleta Popova objavlja časopis odlomek iz nedavno najdenega rokopisa za njegovo avtobiografijo (*Polovico sem opravil danes*).

*

V peti številki skopskih *Razgledov* objavlja Bojan Ivanov esej o ustvarjalnosti Božidarja Damjanovskega in likovni dejavnosti v osemdesetih letih. Na podlagi slikarskih del Božidarja Damjanovskega skuša razpoznati postmodernistične prvine v makedonski likovni umetnosti. Dimitrije Bužarovski se z estetskih teoretičnih izhodišč loteva oblik glasbenih del. Đorđi Pop Atanasov piše o slepčenskem književnem središču v XVI. stoletju. Podlaga za ta prispevek so rokopisi iz Slepčenskega samostana.

*

Stuttgartski *Zeitschrift für Kultur-
austausch* obravnava v 2. številki nemške študije v Združenih državah Amerike. Gerhard H. Weiss piše v uvodniku o razvoju pouka nemščine v Ameriki od naselitve prvih priseljencev nemškega rodu. Isti avtor je tudi

prispeval opažanja o sedanjem položaju pouka nemščine v Združenih državah Amerike. Susan Lee Pentlin piše o poučevanju nemščine v Ameriki in o reagiranjih v Tretjem rajhu v letih od 1933 do 1945. Člankom so dodana še razna gradiva.

*

Moskovski časopis *Naš sovremennik* objavlja v peti številki, ki je posvečena štiridesetletnici zmage nad fašizmom, tudi prevode del jugoslovanskih književnikov. Med devetimi imeni zasledimo tudi eno slovensko: Katarini Špurovi je B. Marjev prevedel dve pesmi — *Ukrajina* in *Deset skeletov*. Prevod je tudi po obliki zelo skrben. V rubriki *Pri nas v gosteh* pa so še prevedeni Branko Kitanović, Stevan Bulaić, Izet Sarajlić, Rade Nikolić, Grigor Vitez, Slavko Janevski, Todor Tošić in Momčilo Đerković. Osrednji del časopisa je namenjen poeziji, prozi in spominom udeležencev zadnje vojne. Aleksander Ovčarenko je prispeval spominski zapis ob osemdesetletnici rojstva Mihaila Šolohova (*Šolohov in vojna*). Vilen Saljkovski pa objavlja okrajšani roman *Na stari smolenski cesti*.

*

Sarajevski časopis *ODJEK* v svoji dvojni, 13—14. številki za julij posveča svojo zadnjo stran, ki je namenjena tekoči poeziji, najnovejšim pesmim Cirila Zlobca. Izbrala jih je in iz rokopisa prevedla Roksanda Njeguš, ki je pred leti pri NOLITU pod naslovom *Kras* objavila širši izbor iz Zlobčeve doterdanjanje poezije.

Epigramatiku Ašu Taki poeti so kakor tercialke:
spretno se skrijejo za inicialke,
le iz ozadja preudarno udarijo,
le v anonimnosti hrabro spletkarijo.

Dušan Mevlja